

PARTICIPATIETRAJECT REGIONAAL MOBILITEITSPLAN

Aan: Vervoerregioraad Vlaamse Rand
Datum: 6 oktober 2020
Auteurs: STG (Sweco / The New Drive / Goudappel Coffeng) en Levuur

Inhoud

1	Inleiding.....	3
2	STAKEHOLDERMANAGEMENT.....	4
1.1	De kernspelers	5
1.2	De georganiseerde stakeholders met bovenlokale focus.....	6
1.3	De brede groep	7
2	Formats voor participatie	8
2.1	Startdag.....	9
2.2	Terugkoppelmoment “Vervoerregiodag” als afsluiter van een planfase. (Vervolg op startdag): 9	
2.3	Werkgroep (+) / logistieke werkgroep.....	10
2.4	Mobiliteitsateliers:	10
2.5	Projectwebsite als onderdeel van www.basisbereikbaar.be	11
2.6	Online bevraging	11
2.7	Offline methodieken gekoppeld aan participatieplatform	12
3	Procesarchitectuur Regionaal Mobiliteitsplan.....	13
3.1	Fase 1: Oriëntatiefase.....	14
3.2	Fase 2: Synthesefase	14
3.3	Fase 3: Actieplan	14

1 INLEIDING

De vervoerregio Vlaamse Rand wenst een inhoudelijk sterk regionaal mobiliteitsplan te realiseren. Dit plan op maat van de regio gaat gepaard met een stevig en getrappt proces dat bestaat uit 3 fases.

Ter onderbouwing van het regionaal mobiliteitsplan wordt een participatief proces gevoerd. In deze nota wordt ingezoomd op de verschillende stakeholders die betrokken worden en de hieraan gekoppelde verschillende methodieken en overlegmomenten. Finaal wordt een overzicht gegeven hoe dit zich vertaalt in elke fase van het regionaal mobiliteitsplan.

Voor het scherpstellen van het participatietraject benoemen we enkele procesmatige doelstellingen:

- Inzetten op dialoog en verbinding binnen en met een diverse groep van stakeholders
- Realiseren van een krachtiger netwerk van actoren die apart en/of samen de doorvertaling van decreet Basisbereikbaarheid binnen de regio vormgeven.

2 STAKEHOLDERMANAGEMENT

Stakeholdermanagement is het proces van het managen van de verwachtingen van iedereen (Engels: stakeholders, Nederlands: belanghebbenden) die op een of andere manier betrokken is bij een project.

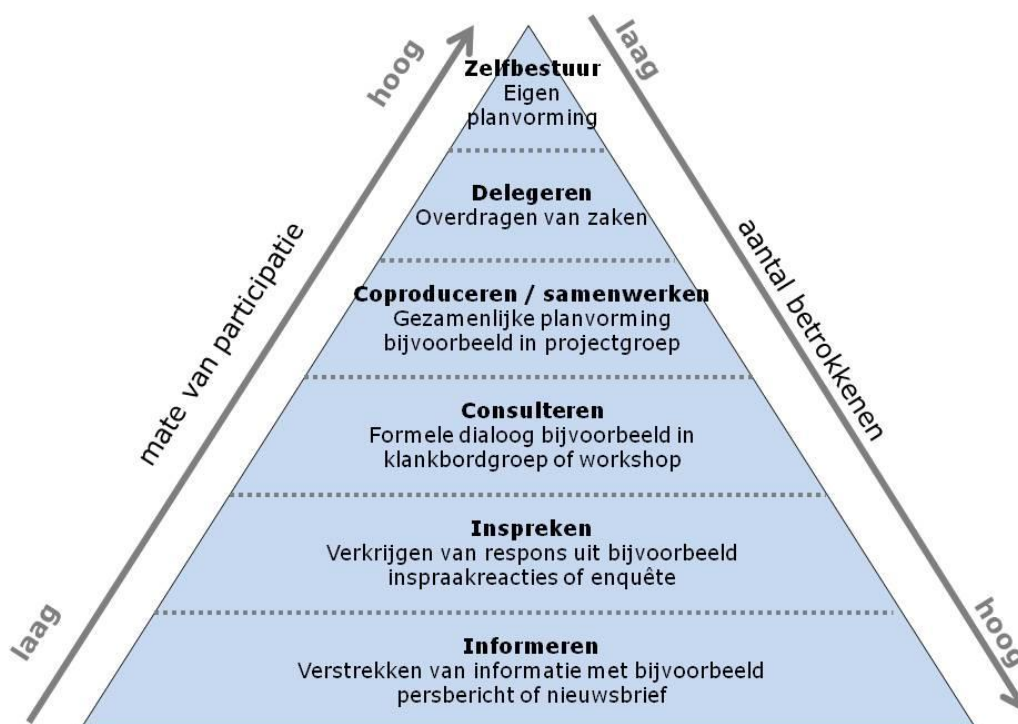
Als het gaat om mobiliteit, kan je de vraag stellen: wie is **niet** belanghebbend?

Toch is het nuttig/nodig om hier helderheid in te creëren en ook transparant te zijn. Het gaat immers om:

- Verschillende soorten relaties
- Verschillende manieren van communiceren
- Verschillende vormen van betrekken

Reflecties:

- Minstens even belangrijk dan om welke vorm van betrokkenheid het gaat is de duidelijkheid die er gegeven wordt over de vorm/het niveau van betrokkenheid, m.a.w. als er geen ruimte is om ook maar iets met de input van de stakeholders te doen, maak dan van bij het begin helder dat het puur gaat om het adviseren, of in een andere geval als het opzet is om allianties te laten ontstaan tussen actoren om concrete projecten te gaan ontwikkelen, maak dan helder dat je dat verwacht,...

We zetten hier de grote groepen van stakeholders kort op een rij.

1.1 De kernspelers

- **Wie?**
 - Formeel bepaald: lokale besturen, intercommunales, MOW, De Lijn, AWW, DWV, DVW, NMBS, ...

- **Waarom?**
 - Hebben de collectieve verantwoordelijkheid over proces en resultaat mbt de ambities inzake het realiseren van decreet Basisbereikbaarheid en de opmaak van een gezamenlijk regionaal mobiliteitsplan

- **Hoe?**
 - **Team MOW:** MOW, AWW, De Lijn, De Vlaamse Waterweg, De Werkvennootschap, opdrachtnemer STG
Doelstelling: Voorbereiden van gecoördineerd standpunt op vervoerregioraad. Daarnaast staat het team MOW in voor de procesregie en het participatie- en communicatieproces.

 - **Werkgroep VVR:** Schepenen en/of ambtenaren van mobiliteit van de gemeentes.
Doelstelling: Samen inhoudelijk meewerken aan de opmaak van het regionaal mobiliteitsplan.

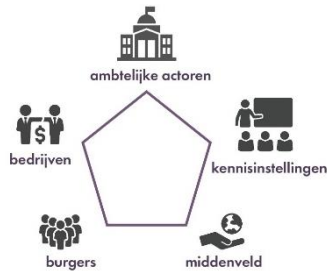
 - **Dagelijks bestuur VVR:** voorzitters VVR-raad aangevuld met 3 burgemeesters waarbij er gestreefd is naar een politiek evenwicht.
Doelstelling: Zij bereiden de politieke VVR-Raad voor en zetten mee de leidraad uit voor het project.

 - **Politieke VVR-Raad:** Stemgerechtigde leden (cf. vastgelegd in decreet basisbereikbaarheid) zijn een vertegenwoordiger van elk gemeentebestuur (bestuurlijk) + team MOW + adviserende leden, zoals aanliggende gemeenten, provincie Vlaams-Brabant, Departement Omgeving, Brussels Hoofdstedelijke Gewest, MIVB, NMBS en TEC. De bestuurlijke vertegenwoordigers van de gemeenten kunnen zich laten ondersteunen door hun ambtelijke vertegenwoordigers. Omliggende gemeenten uit een andere VVR kunnen op vraag deel uitmaken van de VVR-Raad Vlaamse Rand en krijgen dan een adviserende functie.
Doelstelling: Rol van de VVR-Raad werd vastgelegd in het decreet basisbereikbaarheid. In kader van het regionaal mobiliteitsplan gaat het over: besluitvorming over de tussentijdse en eindproducten van het Regionaal Mobiliteitsplan, advisering over het GIP, advisering en deels beslissing over de netwerken voor auto (wegencategorisering), fiets (BFF en snelwegen) en OV-netwerken, VOM- stationsomgevingen en hoppinpunten. Informeren over strategische projecten of thema's binnen de VVR.

1.2 De georganiseerde stakeholders met bovenlokale focus

- **Wie?**

- Potentieel van alle maatschappelijke en mobiliteitsactoren (de georganiseerde burgers/middenveld) met focus op regionaal niveau
- Aandacht voor vertegenwoordiging van maatschappelijke 5-hoek, idem met focus op regionaal niveau: overheid – kennisinstellingen – bedrijven – middenveld – burgers

- **Waarom?**

- Input verzamelen voor mobiliteitsplan
- Mede-eigenaarschap en verantwoordelijkheid creëren
- Sensibiliseren
- Door verschillende invalshoeken en belangen samen te brengen groeit ook het begrip voor wederzijdse belangen

- **Hoe?**

- **Werkgroep+:**¹Werkgroep van de VVR aangevuld met georganiseerde stakeholders met bovenlokale focus
- **Werkgroep Logistiek:**² Leden van de Werkgroep+ met focus op logistiek en aangevuld met georganiseerde stakeholders met bovenlokale focus
- **Startdag:** Start van het regionaal mobiliteitsplan werd gestart met een eenmalig event.
- **Terugkoppelmoment Vervoerregiodag:** per afgesloten planfase wordt voor ieder een overzicht gegeven van het resultaat en dit voor een brede groep.
- **Digitaal platform** (input verzamelen, concrete ideeën/projecten laten ontwikkelen) Benutten van de “murals” en dataverzameling.

- **Reflecties**

- Voor de vervoersregio Vlaamse Rand bestaan er reeds plannen die doorheen een participatief traject werden opgebouwd en die door de steden en gemeenten in de regio gedragen worden. Het betreft hier bijvoorbeeld planprocessen die gedragen worden door De Werkvennootschap. Deze worden meegenomen bij de opmaak van het regionale mobiliteitsplan. Om participatiemoedigheid te vermijden is het bovendien belangrijk om actieve participatie zeer doelgericht in te zetten en rekening te houden met lopende participatietrajecten in de regio.

¹ In functie van de inhoudelijke status van het project of de COVID-crisis wordt gekeken welke werkvorm het meest aangewezen is voor de werkgroepen+. De voorkeur gaat hierbij naar een fysieke samenkomst.

² In functie van de inhoudelijke status van het project of de COVID-crisis wordt gekeken welke werkvorm het meest aangewezen is voor de werkgroepen+. De voorkeur gaat hierbij naar een fysieke samenkomst.

- In een aantal gemeenten wordt momenteel een nieuw lokaal mobiliteitsplan opgemaakt. In het kader daarvan zullen in deze gemeenten participatiemomenten worden opgezet. Afstemming hiermee is een belangrijk aandachtspunt en wordt opgevolgd.

1.3 De brede groep

- **Wie?**
 - Alle maatschappelijke en mobiliteits-actoren (de georganiseerde burgers/middenveld/kennisinstellingen/bedrijven) met focus op lokaal niveau
 - Individuele burgers met interesse in mobiliteit en/of met specifiek belang bij specifiek mobiliteitsissue (bv. lokaal verkeersprobleem)
 - Informeel georganiseerde burgers (bv. wijkcomités)
- **Waarom?**
 - Input verzamelen voor mobiliteitsplan
 - Mede-eigenaarschap en verantwoordelijkheid creëren
 - Sensibiliseren
 - Door verschillende invalshoeken en belangen samen te brengen groeit ook het begrip voor wederzijdse belangen
- **Hoe?**
 - **Communicatiecampagne** (informerend/sensibiliserend)
 - Online **vragenlijst** (info verzamelen)
 - **Interactief digitaal platform** (input verzamelen, concrete ideeën/projecten laten ontwikkelen)
 - **Mobiliteitsateliers**³: lokaal georganiseerde dialoogmomenten met burgers en organisaties over specifieke issues, waarbij mensen in dialoog gaan en ideeën ontwikkelen die eventueel ook op het digitaal platform kunnen worden gezet
- **Reflecties**

Dezelfde reflecties als voor de georganiseerde stakeholders gelden met betrekking tot 'de brede groep.'

³ In functie van de COVID-crisis kan hiervan afgeweken worden.

2 FORMATS VOOR PARTICIPATIE

Afhankelijk van verschillende doelstellingen, fases in het proces en relevante stakeholders hebben we verschillende mogelijke participatievormen uitgewerkt voor het betrekken van de stakeholders (breder dan de kernspelers).

Hierbij is het belangrijk om samen met de opdrachtgever te kijken wat wanneer het meest gepast is. We stellen hieronder een basisaanpak voor die met team-MOW en zo veel mogelijk in samenspraak met de werkgroep, verder verfijnd en aangepast zal worden.

- Startdag
- Terugkoppelmoment Vervoerregiodag in functie van de afgesloten planfase 'VVR-dag'
- Werkgroep(+) en logistieke werkgroep
- Mobiliteitsatelier
- Online platform
- Online bevraging

Sedert maart 2020 gelden in België in het kader van de COVID-crisis bijzondere maatregelen om de verspreiding van het virus te beperken. Ten gevolge van deze maatregelen dienen een aantal formats bijgestuurd of uitgesteld te worden.

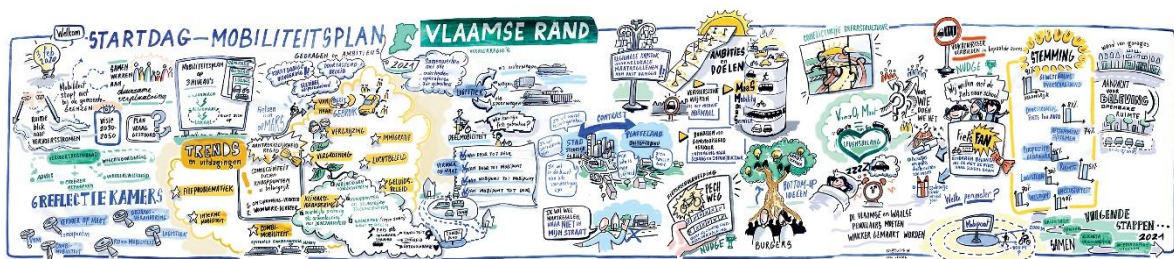
De doelstelling blijft om afhankelijk van de richtlijnen die op dat moment van toepassing zijn, een zo transparant en participatief mogelijk proces te voeren, en tegelijkertijd het proces niet onnodig te vertragen.

Gaandeweg het proces werd en wordt nog steeds waar nodig gezocht naar digitale alternatieven. Hierdoor deden nieuwe werkvormen hun intrede, zoals digitale vervoerregioraden, webinars, filmpjes, interactief huiswerk, murals, enz. We merken dat een aantal van deze digitale alternatieven een verrijking vormen voor het project en proces.

Toch blijft algemene insteek dat het overleg en de participatie zoveel mogelijk fysiek gebeurt, uiteraard indien de COVID-maatregelen dit toelaten.

2.1 Startdag

- **Doelstelling:**
 - Inhoudelijk:
 - Info delen met betrekking tot basisbereikbaarheid, VVR-plan van aanpak/participatiestrategie
 - Ideeën, visies van verschillende actoren leren kennen en hierover in dialoog gaan
 - Basis creëren om toekomstige keuzes aan af te wegen (afwegingskader/ontwerpprincipes)
 - Medenken rond SWOT van het mobiliteitssysteem
 - Procesmatig:
 - Energie en enthousiasme creëren om mobiliteitskwestie samen aan te pakken en volop in te zetten op basisbereikbaarheid
 - Begrip voor verschillende (vaak tegengestelde) standpunten creëren en aandacht voor de onderliggende belangen en behoeften om zo ook collectief belang te creëren
- **Aanpak:**
 - Zowel leden VVRR als georganiseerde stakeholders met bovenlokale focus werden uitgenodigd
- **Timing:**
 - Startdag vond plaats op 3 februari 2020 te Dilbeek.

2.2 Terugkoppelmoment "Vervoerregiodag" als afsluiter van een planfase. (Vervolg op startdag)⁴:

- **Doelstelling:**
 - Inhoudelijk:
 - Terugblikken en vooruitblikken
 - Procesmatig:
 - Terugblikken en vooruitblikken
 - Stakeholders blijvend betrokken houden
 - Successen vieren
- **Aanpak:**
 - Combinatie van interactieve informatiemarkt (bieden van overzicht) en rondtafelgesprekken (verschillende parallelle workshops tegelijk waaruit men kan kiezen)
- **Timing:**
 - Conform de verschillende planfasen. Er wordt gemikt op 2 ontmoetingsmomenten. (synthesefase en actiefase)

⁴ In functie van de COVID-crisis kan hiervan afgeweken worden.

2.3 Werkgroep (+) / logistieke werkgroep

- **Doelstelling:**
 - Inhoudelijk:
 - Uitwerken en doordenken op de inhoud van het regionaal mobiliteitsplan
 - Procesmatig:
 - Feedback op voorbereidend studiewerk
 - Inhoudelijk voeden van het project
 - Actief meedenken
 - Afhankelijk van de inhoud wordt een gepaste format gekozen om een maximale inhoudelijke output te bekomen. Steeds maatwerk.
 - Steeds starten met plenaire inleiding/toelichting – al dan niet vooraf digitaal doorgestuurd
 - Doorwerken in verschillende groepen – indeling gebeurt afhankelijk van de gekozen format
 - Afsluiten met gezamenlijk synthesemoment of verslag, al dan niet achteraf digitaal.
 - Voorafgaand of nadien kan ‘huiswerk’ aan de actoren meegegeven worden ter voorbereiding of verwerking van de werkgroep+.
- **Timing:**
 - Doorheen het proces, afhankelijk van de formule

2.4 Mobiliteitsateliers⁵:

- **Doelstelling:**
 - Inhoudelijk: > kan zeer verschillend zijn:
 - Input verzamelen in functie van specifieke lokale situaties
 - Aantal scenario's/voorstellen bespreken met lokale actoren
 - ...
 - Procesmatig:
 - Inzetten op maatschappelijk debat en draagvlak
- **Aanpak:**
 - Op niveau van subregio of gemeenten, niet op niveau van VVR
 - Op vraag van VVRR
 - Laagdrempelig format (workshop/café) met georganiseerde en niet-georganiseerde burgers en sleutelstakeholders
- **Timing:**
 - Verderop in het proces, als er vragen/bedenkingen zijn over specifieke dossiers/lokale situaties, ...

⁵ In functie van de COVID-crisis kan hiervan afgeweken worden.

2.5 Projectwebsite als onderdeel van www.basisbereikbaarheid.be

- **Doelstelling:**
 - Inhoudelijk:
 - De deelwebsite van de Vervoerregio Vlaamse Rand, binnen de omgeving www.basisbereikbaarheid.be, wordt ingezet voor verspreiding van informatie, de verzameling van reacties en het faciliteren van een dialoog. Essentiële elementen daarbij zijn correctheid, transparantie, openheid en gelijkheid
 - Procesmatig:
 - Deelnemers zijn op de hoogte zowel van het proces als van de inhoud (doelen, nota's, FAQ...).
 - Deelnemers kunnen betrokken worden op hun eigen gewenste niveau (registeren, consulteren, indienen van eigen bezwaren, suggesties of ideeën).

2.6 Online bevraging

Op basis van soortgelijke trajecten uit het verleden weten we dat het gebruik van een eenvoudige online vragenlijst een heel goede manier vormt om een groot, breed en gevarieerd publiek aan te trekken voor een participatietraject. Dit werkt aanvullend op andere manieren om het project bekend te maken, maar ook juiste informatie te verspreiden onder de bevolking over bijv. doelstellingen, aanpak of technische aspecten.

- **Doelstelling:**
 - Verkennen. Via een online bevraging (kan bijv. ook een kennisspel of een stellingenspel zijn) stellen we vragen waarmee we het blikveld van de deelnemers kunnen verruimen. Vaak verruimen stakeholders daardoor hun blikveld en leren ze dat er diverse aspecten verbonden zijn met het thema.
 - Informer en reflecteren. Door vragen te stellen over het onderwerp en daarmee samenhangende aspecten op verschillende domeinen (nieuwe mobiliteit, energietransitie, milieu, ...) informeren we tegelijkertijd op een veilige manier de deelnemers ook over het project en laten we hen daarover (soms een eerste keer) nadenken.
 - Activeren/rekruteren. Via een opt-in op het einde van de bevraging kunnen geïnteresseerden zich aanmelden.
- **Aanpak:**
 - Om mensen aan boord te krijgen, te informeren en te enthousiasmeren voor het project kunnen we een laagdrempelige, interessante vragenlijst aanbieden over het project. Concreet denken we hier aan een vragenlijst over vervoer in de regio die een combinatie is van stellingen, objectieve vragen over vervoer en mobiliteit maar ook een stukje naar kennis kan peilen. Dit laat ons toe om op speelse en laagdrempelige wijze toch de nodige achtergrondinformatie binnen te brengen bij de bevolking en (potentiële) deelnemers te creëren voor het traject.
 - Immers, uit onze ervaringen blijkt dat van deze laagdrempelige enquêtes een wervende kracht uitgaat zodat we meer mensen kunnen bereiken. Die meer mensen en vooral die grotere diversiteit en variatie hebben we ook nodig.
 - We kunnen dit meteen breed opvatten of focussen op steden en gemeenten en een aantal sleutelstakeholders.
- **Timing:**
 - De website wordt gelanceerd tezamen met het lanceren van de eerste online bevraging, in de synthesefase.

2.7 Offline methodieken gekoppeld aan participatieplatform

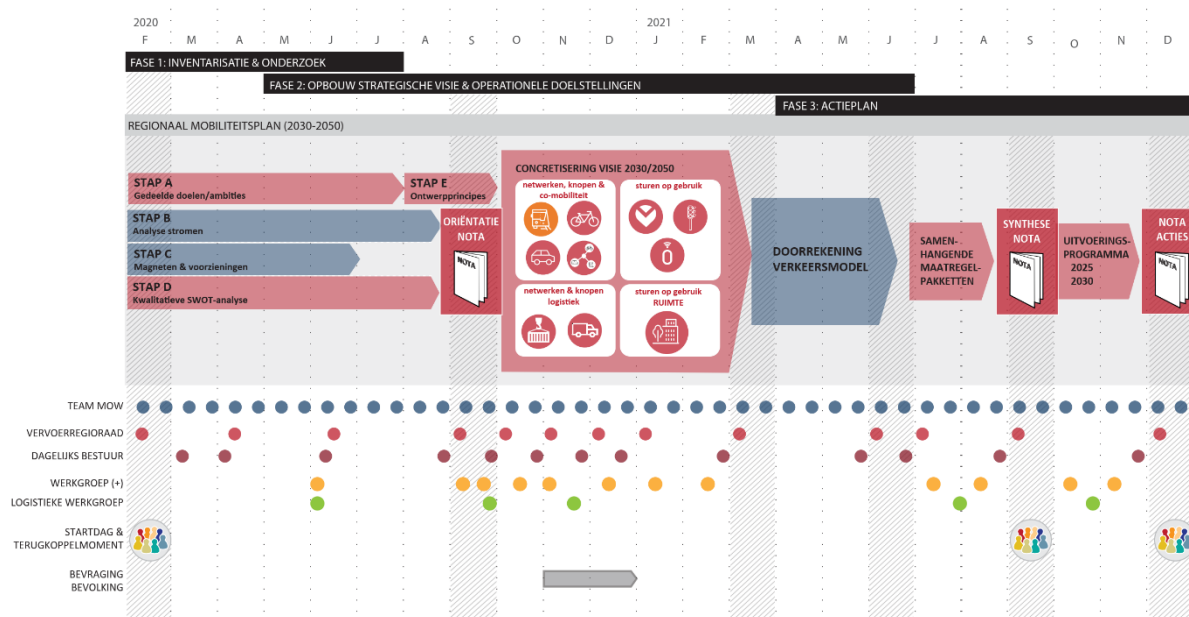
- **Doelstelling:**
 - Inhoudelijk: > kan zeer verschillend zijn:
 - lokale input verzamelen
 - Procesmatig:
 - maatschappelijk debat aanwakkeren
 - lokaal netwerk van (potentiële) actoren activeren
- **Aanpak:**
 - Lokale organisaties kunnen hun eigen bijeenkomsten organiseren. Via onze centrale website krijgen ze verschillende formats (uitgewerkt tot gebruiksvriendelijke fiches) aangereikt waarmee ze zelfstandig aan de slag kunnen. In principe is er niemand van ons aanwezig op deze bijeenkomst. Men wordt wel gevraagd om een verslag van deze bijeenkomst op het participatieplatform te posten.
- **Timing:**
 - Wanneer uit het project blijkt dat hier vraag/nood aan is.

3 PROCESARCHITECTUUR REGIONAAL MOBILITEITSPLAN

Het regionaal mobiliteitsplan wordt opgemaakt in drie verschillende fasen. Per fase worden verschillende formats ingezet om de verschillende stakeholders te betrekken.

STAKEHOLDERS	FORMATS	ORIËNTATIEFASE SEPTEMBER 2020	SYNTHESEFASE SEPTEMBER 2020	ACTIENOTA DECEMBER 2020
kernspelers	Team MOW	√	√	√
	Werkgroep	√	√	√
	Vervoerregioraad	√	√	√
kernspelers + georganiseerde stakeholders	Startdag	√		
	Terugkoppelmoment Vervoerregiodag		?	?
	Werkgroep+	√	√	√
	Logistieke werkgroep	√	√	√
kernspelers + georganiseerde stakeholders + brede groep	Mobiliteitsatelier		?	?
	Online platform		√	√
	Online bevraging		√	√

Onderstaand processchema geeft aan welke overlegmomenten per fase ingeschat worden. Dit schema zal steeds verfijnd en herzien worden in functie van het proces en het gewenste eindresultaat.

Hierna wordt dieper ingegaan op welke wijze de verschillende formats worden ingezet per fase en welke onderwerpen telkens aan bod komen.

3.1 Fase 1: Oriëntatiefase

- **Inhoud:**

In de eerste fase wordt een inventarisatie gemaakt van de huidige toestand.

- **Participatie:**

- Bij de opmaak van de inventarisatie werd zowel de kernspelers als de georganiseerde stakeholders betrokken via de startdag, de werkgroep+ en de logistieke werkgroep.

3.2 Fase 2: Synthefase

- **Inhoud**

In de tweede fase wordt een visie opgemaakt, die vervolgens verder wordt geconcretiseerd in verschillende scenario's. Om deze scenario's op te bouwen, werd een oplisting gemaakt van mogelijke ingrepen op de netwerken, de knopen, de combimobiliteit, de logistiek, het gedrag en de ruimte. Dit worden de bouwstenen genoemd. Uiteindelijk zullen twee scenario's worden samengesteld uit een selectie van de bouwstenen en doorgerekend worden in het verkeersmodel.

- **Participatie:**

- De werkgroepen+ en de logistieke werkgroepen werken actief mee bij het opmaken van de bouwstenen en het samenstellen van de scenario's.
- Waar nodig zorgen werksessies met de gemeenten voor een verfijning en voorbereiding op de beslissingen van de vervoerregioraden.
- Via online bevraging kan gepeild worden naar de visies die leven binnen de brede groep, input leveren voor de bouwstenen en bij de samenstelling van de scenario's.
- Afhankelijk van de zaken die aan bod komen in de scenario's kunnen mobiliteitsateliers of online bevragingen dieper ingaan op bepaalde thema's.
- Op de ontmoetingsmomenten 'vervoerregiodag' en de website kan een brede communicatie gebeuren naar alle betrokkenen over de doorgerekende scenario's.

3.3 Fase 3: Actieplan

- **Inhoud**

In de laatste fase worden de doorgerekende scenario's getoetst, wordt een beleidsscenario gekozen en uitgewerkt in een actieplan.

- **Participatie:**

- De werkgroepen+ en de logistieke werkgroepen werken actief mee aan de toetsing van de doorgerekende scenario's en de uitwerking van het actieplan.
- Waar nodig zorgen werksessies met de gemeenten voor een verfijning en voorbereiding op de beslissingen van de vervoerregioraden.
- Afhankelijk van de zaken die aan bod komen in de scenario's kunnen mobiliteitsateliers of online bevragingen dieper ingaan op bepaalde thema's.